

Нормальна криза - це перехід від одного вікового етапу до іншого, наприклад, від молодшого шкільного віку до підліткового або від молодості до зрілості. Подібні кризи є нормальними (нормативними) тому, що немає людини, яка б не переживала такої кризи протягом життя, яка була б позбавлена необхідності дорослішати, зростати, старіти, наближуватись до життєвого фіналу [3].

Головний симптом наближення нормативної кризи пов'язаний з тим, що провідна діяльність, якою була, наприклад, гра для дошкільника, навчання для молодшого школяра, вже не може залишатися найголовнішою, провідною. Мова йде про психічне насичення, коли у межах провідної діяльності вікову детермінанту вичерпано, тобто вже немає сприятливих умов для зростання, подальшого розвитку, і виникнення кризи стає неминучим.

Якщо людина чомусь обминула нормальний віковий період зміни старої оболонки, не пережила вчасно прогресивну, нормальну кризу або пережила її у невиразній формі, збільшується ймовірність так званих регресивних, аномальних кризових станів.

Аномальна криза не пов'язана із завершенням певного етапу психічного розвитку, певною стадією життєвого шляху. Вона виникає у складних життєвих умовах, коли людина переживає події, що раптово змінюють її життя. Такі події можуть відбуватися у родинному, професійному, особистому житті. Особливо болісно переживаються життєві ситуації після серії випадкових невдач, під час зростання загального незадоволення собою, власною долею, своєю діяльністю, супутником життя.

Тяжкі життєві ситуації, які підштовхують людину до аномальної, ненормативної кризи, - це такі життєві обставини, що потребують від людини дій, перевершуючих її адаптивні можливості, енергетичні ресурси.

Ненормативна криза руйнує не лише діяльності, що вже не є провідними. Вона зачіпає також і діяльності відносно незрілі, не цілком засвоєні. Негативна фаза, під час якої йде процес руйнації, триває набагато довше, ніж у межах кризи нормативної. Творча особистість на відміну від особистості незрілої, нетворчої може перетворити найтяжчі життєві обставини у плацдарм для формування нових «технік» життя, конструктивних життєвих стратегій. Вона не лише переживає неприємності, не лише страждає, а й сприймає їх як випробування, які навчають, дають необхідний досвід, загартовують [4].

Література

1. Лушин П.В. О психологии человека в переходный период: Как выживать, когда всё рушится / П.В. Лушин – Кировоград: КОД, 1999. – 204 с.
2. Василюк Ф.Е. Психология переживания. Анализ преодоления критических ситуаций / Ф.Е. Василюк – М.: Издательство Московского университета, 1984. – 356 с.
3. Началджян А.А. Социально-психологическая адаптация личности / А.А. Началджян – Ереван: АН Арм. ССР, 1988. – 262 с.
4. Балл Г.А. Понятие адаптации и его значение для психологии личности // Вопросы психологии. – 1989. – №1. – С. 92 – 100.

УДК 371.013.77 (043)

Мойсенко Р.М., кандидат педагогічних наук, доцент

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

Одним з головних завдань сучасної освіти є створення найкращих умов для самопізнання, саморозвитку, самореалізації кожної особистості. У законодавчих, нормативних документах, зокрема, у Концепції профільного навчання в старшій школі визначено, що загальноосвітні заклади мають забезпечити різнобічний розвиток індивідуальності на основі виявлення задатків і здібностей, формування ціннісних орієнтацій, задоволення інтересів та потреб, формування свідомого вибору професії, створення умов для їх професійного самовизначення [1]. Побудова шкільної освіти має бути осучаснена таким чином, щоб старшокласники могли швидко адаптуватися у самостійному житті, використовувати свій потенціал у професійному та особистісному вимірах на основі розвитку творчих здібностей [2]. Профільне навчання має забезпечити умови для якісної освіти старшокласників у відповідності з їх індивідуальними нахилами, здібностями і потребами з метою формування в них орієнтації на майбутню професійну діяльність. Реалізація завдань профільного навчання здійснюється на основі диференціації і індивідуалізації, що передбачає забезпечення умов для добровільного вибору учнями профілю навчання.

Формування вміння робити правильний вибір пов'язане зі специфічними умовами, спеціальною організацією, методами й формами навчання. Вибираючи профіль навчання, учень знаходиться в умовах невизначеності, коли обмежені його знання, поінформованість про типи професій, предмет праці. Тому існує цілий ряд чинників, які можуть вплинути на рішення учня стосовно вибору профілю навчання. Як зазначає Л.Сердюк, враховуючи психологічні особливості старшокласників, які притаманні їм у стані переходу від підліткового періоду до періоду юності, коли відбувається вплив на формування свідомості дитини офіційних соціальних груп (шкільний колектив та родина) та малих («еталонних») соціальних груп, на користь останніх, то ні шкільний колектив, а ні родина не впливають на обрання учнями напрямку профілізації повною мірою [4]. Таким чином, профільна школа зобов'язана забезпечити психолого-педагогічний супровід процесів професійного самовизначення учнів, розширити можливості учнів у виборі власної освітньої траєкторії.

Психолого-педагогічний супровід процесів професійного самовизначення учнів - це перш за все виявлення і розвиток їхніх інтересів, нахилів, здібностей, визначення шляхів і умов ефективного управління їх професійним самовизначенням [1]. Як зазначено у Концепції профільного навчання у старшій школі, психолого-педагогічний супровід процесів професійного самовизначення має здійснюватися на всіх вікових етапах: 1. Емоційно-образний (діти старшого дошкільного віку). Відбувається формування позитивного ставлення до світу професій, до людей праці. 2. Пропедевтичний (I-IV класи). Розвиток інтересу до професії батьків, до найбільш масових професій; формування любові і сумлінного ставлення до праці. У молодших школярів ще немає підстав для здійснення серйозного професійного вибору. 3. Пошуково-зондуєчий (V-VII класи). Формування професійної спрямованості при усвідомленні інтересів, здібностей, цінностей, які пов'язані з вибором професії і визначенням свого місця у суспільстві. У цих учнів можуть мати місце раптові перемини в інтересах, що викликано істотним підйомом пізнавальної активності у цьому віці. 4. Формування професійної свідомості (VIII - IX класи). Формування особистісного сенсу вибору професії, уміння співвідносити суспільні цілі вибору сфери діяльності із своїми ідеалами, уявлення про цінності зі своїми можливостями. На цьому етапі учень повинен вже реально сформулювати для себе задачу вибору майбутньої діяльності з урахуванням наявного психологічного і психофізіологічного ресурсів. Предмети на вибір у цих класах покликані сприяти формуванню в школярів стійких інтересів, допомогти їм у виборі профільного навчання в 10-11 класах. 5. Період уточнення соціально-професійного статусу (X-XI класи). Формування знань, умінь у визначеній сфері трудової діяльності. На даному етапі в сучасній системі освіти старшокласники, що вибрали профіль навчання чи опанували (за бажанням) професію, уточнюють відповідність своїх професійно важливих і інших якостей, стану здоров'я вимогам професійної діяльності, що обирається.

Якщо психологічний аспект полягає у вивченні структури особистості, формуванні професійної спрямованості (здатність до усвідомленого вибору), то педагогічний аспект пов'язаний з формуванням суспільно значущих мотивів вибору професії та професійних інтересів. Психологічний супровід профільного навчання передбачає виконання таких завдань: 1) моніторинг та своєчасне усунення можливих нерівномірностей розвитку учнів; 2) поглиблена профорієнтація учнів; 3) психологічна діагностика при відборі учнів у профільні класи. Враховуючи специфіку навчального закладу, психологічний супровід вирішує такі завдання: надання допомоги старшокласникам, що зазнають труднощі в навчанні, спілкуванні чи психічному самопочутті; навчання старшокласників навичкам самопізнання, саморозкриття та самоаналізу, використання своїх психологічних особливостей і можливостей для успішного навчання та розвитку; надання допомоги педагогу через форму «співпраці» у вирішенні різних шкільних проблем і професійних завдань самого педагога.

До форм психологічного супроводу відновиться: профорієнтаційна діагностика, яка спрямована на виявлення інтересів, нахилів, здібностей та професійно важливих якостей особистості у контексті майбутнього професійного самовизначення учнів. Під час проведення профорієнтаційної діагностики та добору учнів у профільні класи повинні враховуватись чотири основних компоненти: 1) психологічний - виявлення індивідуально - психологічних властивостей особистості; 2) психофізіологічний - виявлення типологічних і різних психофізіологічних показників; 3) медичний - вивчення стану здоров'я і схильності до захворювання; 4) соціально-педагогічний - виявлення нахилів, здібностей, професійної спрямованості, впливу сім'ї, оточення, умов життя та вибір професії. Профорієнтаційні діагностичні методики допомагають оцінити рівень готовності до освітніх і професійних перспектив. У роботі з учнями використовується комплекс психологічних методик, що забезпечують, по-перше, можливість отримання кожним учнем інформації про свої індивідуально - психологічні якості і ступінь їх відповідності вимогам тієї чи іншої професії, і, по-друге, можливість розвитку цих психологічних якостей (розвиваючі методичні процедури у вигляді

елементів інтелектуального та соціально-психологічного тренінгу, сюжетно-рольових і ділових ігор). Психоконсультація - це одна з форм практичної діяльності психолога. Профконсультативна діяльність має три етапи: підготовчий, основний і формуючий, і покликана допомогти учням на основі діагностичних даних визначитися із основним та резервним планом здобуття обраної професії, вивчити вимоги професійного середовища та співвіднести їх із власними психофізіологічними показниками, скоригувати особистісні якості, уміння та устремління, знайти альтернативні варіанти професійного вибору. Дана форма психологічного супроводу передбачає корекційно-розвивальні тренінги, інформаційні бесіди, семінари, професіографічні екскурсії. Психоконсультація учнів може мати різний зміст, стосуватися як проблем професійного чи особистісного самовизначення школяра, так і різних аспектів його взаємовідносин з оточуючими людьми. Психоконсультація організується, в більшості випадків, за запитом з боку учня. Однак необхідно врахувати, практика показує, що психоконсультація може бути плановим за результатами психодіагностики. Мета планового психоконсультації: надання допомоги в саморозкритті і самоаналізі індивідуальних особливостей. Дана діяльність може проводитися як в індивідуальній, так і в груповій формі. Так, Г.О.Корсун зазначає, що проводячи консультації з учнями, необхідно пам'ятати, що для отримання позитивних результатів важливим є співпраця учня та психолога. Акцент у співбесіді слід робити на усвідомленні учнем своєї проблеми, його самовизначенні та пошуку рішення. Для отримання позитивного результату застосовуються різноманітні психологічні технології: тренінги, ігри, активізуючі опитування тощо [3]. Профінформаційна робота, що використовується під час роботи з учнями 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, є обов'язковим етапом перед професійним вибором і професійним відбором. Результати діагностики, проведеної в рамках профінформаційної роботи, використовуються при комплектуванні (формуванні) груп учнів для здійснення професійних проб у міжшкільному навчально-виробничому комбінаті чи іншому навчальному закладі.

Педагогічне керівництво професійним самовизначенням передбачає організацію й здійснення координуючого впливу на психологію старшокласника відповідними педагогічними засобами з метою підготовки учня до свідомого та самостійного вибору професії. Педагогічне керівництво процесом професійного самовизначення, як зазначає Г.О.Корсун, не слід розглядати як заперечення принципу свободи вибору професії, оскільки: професійне самовизначення не обмежує свободи дій особистості; вільний вибір професії не відбувається стихійно; вибір професії передбачає співвіднесення власних якостей і можливостей з вимогами, які висуває кожна професія; вільний вибір професії повинен підпорядковуватись свідомій необхідності особистості, а прагнення та наміри особистості повинні узгоджуватись з потребами суспільства [3]. Таким чином, професійне самовизначення учнів старшої школи є найактуальнішою проблемою сучасної середньої освіти. Для успішного вирішення даної проблеми необхідно у кожному загальноосвітньому навчальному закладі приділити увагу організації та здійсненню якісного психолого-педагогічного супроводу щодо професійного самовизначення учнів.

Література

1. Концепція профільного навчання у старшій школі. – К., 2013.
2. Огнев'юк В. Профільна школа в категоріях цілей і цінностей освіти /В.Огнев'юк. – К.: Пед. преса, 2006.
3. Корсун Г.О. Професійне самовизначення старшокласників як проблема теорії та методики виховання в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених.[Електронний ресурс].- Режим доступу: povyn.kpi.ua/2007-2-1/06_Korsun.pdf
4. Сердюк Л. Психологічні особливості професійного самовизначення старшокласників /Л.Сердюк// Освіта регіону. – 2011. – №1. – С.277.

УДК 159.923.2 (043)

Павленко О.В., асистент кафедри практичної психології

ЦІНІСНО-СМИСЛОВА СТРУКТУРА ЯК КОМПОНЕНТ ПЕРСПЕКТИВИ ВЛАСНОГО ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

У сучасній психологічній науці все більшого значення набуває дослідження особистості, як суб'єкта власного життя. Впровадження науковцями принципу суб'єктності, дозволяє розглядати психіку в її зародженні, становленні й розвитку детерміновану самим індивідом, який є суб'єктом власного життя. Цілісне, об'єктивне сприймання й осмислення власного життєвого шляху, зокрема, адекватне ставлення до майбутнього вважається одним з найважливіших критеріїв розвитку

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XIX підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

03 лютого 2017 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРИУПОЛЬ – 2017

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XIX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 344 арк.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол №10 від 02.02.2017)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Грачова Т.М., к.пед.н., доц.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., к.філол.н., доц.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Толпежніков Р.О., д.е.н., доц.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XIX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 03 лютого 2017 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

Голоцукова Ю.О. СТРУКТУРА ЯДРОВОЇ ЗОНИ ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ.....	270
Гусєва О.І. ЧОТИРИ СТИХІЇ ТА ЛЮДИНА ЯК П'ЯТИЙ ЕЛЕМЕНТ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ НОМІНАЦІЇ.....	273
Маслова Г.М., Струкова Н.В. ЛЕКСИЧНІ ЛАКУНИ В УКРАЇНСЬКІЙ, РОСІЙСЬКІЙ ТА ПОЛЬСЬКІЙ МОВАХ.....	275
Педченко О.В. КОНЦЕПЦІЯ ЛЮБОВІ У ФІЛОСОФІЇ І ПОЕЗІЇ ВОЛОДИМИРА СОЛОВІЙОВА.....	276
Ситникова О.В. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ЛЕКСИКОНУ ЛЮДИНИ: ДОСВІД СКЛАДАННЯ СЛОВНИКА ПРЕДСТАВНИКІВ РОСІЙСЬКОЇ ЕТНОЛІНГВОКУЛЬТУРИ.....	278

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Генералова О.М. ПРОЯВ ФЕНОМЕНУ КОНФОРМІЗМУ У МІЖСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИНАХ.....	281
Кашкарьова Л.Р. ФЕНОМЕН ВНУТРЕННЕГО РЕБЕНКА В ЮНГІАНСКОМУ ПСИХОАНАЛІЗЕ.....	283
Кулікова А.О. ОСОБЛИВОСТІ КРИЗОВОГО СТАНУ ОСОБИСТОСТІ.....	285
Мойсєєнко Р.М. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВОЗНАЧЕННЯ УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	286
Павленко О.В. ЦІНІСНО-СМИСЛОВА СТРУКТУРА ЯК КОМПОНЕНТ ПЕРСПЕКТИВИ ВЛАСНОГО ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ.....	288
Павленко Є.А. РУХОВА АКТИВНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	291
Попович О.В. ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ ЯК ПРАКТИКА РОЗШИРЕННЯ ЖИТТЄВОГО СВІТУ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ.....	293
Стуліка О.Б. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ КОМФОРТНОГО СЕРЕДОВИЩА В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ.....	294

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Гаргасва О.В. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ <i>БАТЬКІВЩИНА / ПАТРИА</i> У БЕЗЕКВІВАЛЕНТНІЙ ЛЕКСИЦІ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ.....	297
Жабко К.О. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ.....	298
Жарікова Ю.В. АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ СЕМАНТИКИ.....	300
Кіор Р.В. ОБРЯДОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРИАЗОВСЬКИХ ГРЕКІВ.....	301
Кобилєнко Н.К. СИМВОЛІЗАЦІЯ ПЛОДІВ ДЕРЕВ У СЛОВ'ЯНСЬКІЙ ТА ДАВНЬОГРЕЦЬКІЙ МІФОЛОГІЇ.....	303
Рожкова І.Г. ДО ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИНТАКСИЧНОГО ЕЛІПСИСУ ЯК ЗАСОБУ КОГЕЗІЇ В РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕННЯХ.....	304

СЕКЦІЯ

ЕЛЛІНІСТИЧНІ СТУДІЇ І ПЕРЕКЛАД

Аліпа Р.А. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА.....	306
Воєвутко Н.Ю. ВИКЛАДАННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ ЯК ДРУГОЇ / ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА УНІВЕРСИТЕТУ ЛЕФКОСІЇ.....	307
Новицька О.А. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АФОРИЗМІВ ПОЛІТИЧНОГО МОТИВУ.....	308
Пічахчи О.В. АФІКСАЛЬНІ ЗАСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ В ДИНАМІЦІ ОНОВЛЕННЯ ЛЕКСИКИ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ.....	309
Рябченко Е.В. МЕТАФРАЗЕОЛОГІЯ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ.....	311
Узун М.М. ДО ПИТАННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕРМІНОГРАФІЇ.....	312

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Гапєєва І.В. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АБРЕВІАТУР-НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	314
Грачова А.В. ІСТОРІЯ ГРАМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ АДВЕРБАТИВНОЇ ПРИРОДИ (НА МАТЕРІАЛІ ІТАЛІЙСЬКОЇ І АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ).....	316
Кумуржи Е.С. LINGUA E DIALETTO.....	318